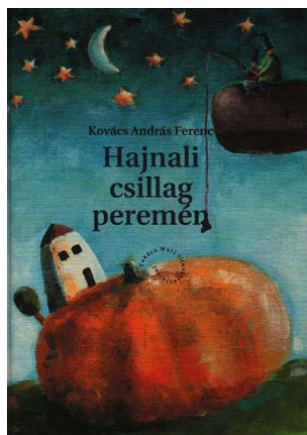

Kovács András Ferenc: Hajnali csillag peremén

**Magvető Kiadó
Budapest, 2007
152 oldal, 2690 Ft**

KAF csodás költő-mesterek útján indult el, így pl. Weöres Sándorén. 1976. május 26-án is Kecskemétre jött Weöres Sándor, ahol a Művelődési Központban negyedóránként kellett választani mindig nagyobb előadótérmet, végül a színházterembe mentünk. A költő varázsa – nagyon nagy, valóban rengeteg kisgyereket, hallgatót vonzhat. Ehhez a „varázshoz” még hozzá kell tennünk azt, hogy pár perccel az est megkezdése előtt – szemünk láttára – verset is írt. („Mi mindent látni Kecskeméten,) melyet a világ nem terem! / Ázsiát-Amerikát járunk (és minden itt van egy helyen.)”)

Kovács András Ferenc jó költői hagyományhoz kapcsolódik: Weöres Sándorhoz, Szabó Lőrinchez, Devecseri Gáborhoz, Kormos Istvánhoz, Buda Ferenchez, Zelk Zoltánhoz, Fehér Ferenchez és másokhoz. Így olyan szerencsések a magyar kisgyerekek, hogy igazi verseket kaphatnak kézbe. (Ezt titokban én is igazolhatom: három kislányunokám Weöres Sándor-versekkel fogad engem („Harap utca három alatt”...szavalják...) KAF félig konkrétan erdélyi

tájra vezeti olvasóit (Bözöd, Vásárhely, Magyarvita, Bánffyhunrad, Gergyó stb.), másrészt a csodás álomvilágba) holderdőbe, Kutyfalvára, a hajnali csillag peremére, ezüstmezőre, gyülesező hóemberekhez, jégvilágba, tótükröbe nézve, csillagszélben repülve, székel székértáborba, mézeskalács-sátorba, egy különös cirkusz-világba.

KAF verses világában minden csupa szín, minden csupa zene: mackónóta, kanásznóta, karneváli dal, a Nyikó hullámai, a májusi nóta, a zokogó zápor, a tyúkok kotkodácsolása, a tücsökének, a sárpataki tutajos dala, a manók tánca, az augusztus sóhajtsa, a béka kutykuruttyolása, „a békazene” stb. S közben a zeneiség – a KAF-versek lényege: ezer örömmel, vidám hangulatban, csengő-bongó rímekkel fut előre, olykor pedig visszacseng egy korábbi rímre. Rímek „uralkodnak”, fontossá válnak, többet jelentenek, mint egy útjelző-tábla, csengő egy-egy ajtón. Pl. a Holderdő című versében: – menni, – kenni, – kelni, – énekelni, – csütörtökön, – süttötökön, – étkeken, – pénteken, – hengergőzni, – főzni, – csendesülni, – ülni – szállni, – – elkészálni...” Vagy az ömlő verssorokat csaknem „megállítja egy-egy szokatlanabb összecsengés, két rím: „Karnevál” – provedál”. – „Nyikó” – „pirinyó” – „csaplak” – „csallak”, – „harmatán” – „garmadán”. – „babra” – „abrakadabra”. – „nicsak” – „parafasisak”. – „Bözödön” – Bósz Ödön”. – „pardon” – „parton” – „peremén” – „te meg én”, – „Berci” – „merci”. És sokszor alliterál: „Bogyó Bandi, raccsol Ricsi”, „holdfényre hálót”, „lobogó lázban” – „holdfényre hálót”, – „nem harsognak hó-

emberek”. A zeneiség érvényesül nemcsak az egymásután következő szókezdetek összecsengésekor, hanem a távolabbi szavak első betűjének összecsengésekor is. Pl. „harmatozó fény a házunk. „Máskor szeszélyesen távolabbról csengenek össze a betűk: szóismétlések következnek, egyéni szóalkotások jönnek; mondóka, ráolvasás, felkiáltás, kérdés, képvers („Tyúklétra” – lépcsőzetes „tyúklétrasorokkal). És az oldalakon őszi színek, állatfigurák, növények, tárgyak – élénk színekkel: zölddel, sárgán, pirosan, kéken, szürkén, olykor „vessző” helyett, eltávolítva a szövegrészt.

Itt a napkeleti királyok, ott a mackó, távol a kanász, a kutya, a tyúk, a kenguru, a gombák, a madarak, a rigók, a sáskák, a bálnák, a tehenek. És nagyon sokszor a költőnek talán a legfontosabb a természet, az évszakok, a színek, a hangulatok: Télutó, a Tavasz, a Májusi nóta, a Tavaszutó, a Nyári varázslat, a Nyári bámészkodás, az Őszi nap, az Őszelő, az Őszi hold stb. Pl. „Az őszi hold, az őszi hold, / Milyen kihűlt, minő kiholt! / Arcára szál szál a pók- / Széncinkék fáznak, őszapók.” (*Őszi hold*)

KAF költői egyénisége nemcsak az őszi természet színeiben fejeződik ki, hanem teljesebb világszemléletében, hagyományörzésében (pl. Babits!) és kislányainak említésében. KAF általános költői világa a marosvásárhelyi Lázár René Sándor hajdani tanár-költő magától készített maszk, stílus felvételében, jelentős költői játékában rejlik („1935. nov. 30” – Forrás, 2002-ben – A bankárban nincs részvét, Téli Kolozsvár) Ez a költői hangváltás itt a gyermekversek kötetében is jelentkezik. Például *A körmendi Döbrentey* című versét hódolattal küldi Petőfi Sándornak, a Szénaillatot – Arany Jánosnak („Alkonyuló úton, / mint ballagó boglya, / szénásszekér billeg/búsan imbolyogva. / ... / Éjszakák tejében / messze néz a csillag: / leszál a nyár, akár az / Égi szénaillat..”) És a *Szüreti ének* című verse Babits Mihálynak küldött hódolat („Ősszel a hegy leve csurran, a nyári öröm tovasurran: / távol a dús aratás, dörmög a lusta darázs.”) ... „Hull a falomb, fogy az ének: múlnak az ifjak, a vének! / Talán a vesszorokban a babitsi forma és gondolat is fel-felvilan. Figyelemre méltó az *Árdelei szép tánc* című, Weöres Sándornak küldött verse („Szamos partján, Szatmár mellett, / Kurta kocsmá állott / Vályogfala világgá ment, / Vagy iszappá mállott. / Így volt rég, úgy volt rég, / Citera, nyenyere, brácsa, / Szamos hátán elvándorolt / A kármentő rácsa.) „Egyszer KAF egy angol gyermekdal nyomán halad („Minden nádszál megroppan, (megrobban, megroppan / minden nádszál megroppan, / szép violám...”.) Másutt meg Christian Morgenstein emlékére írt verset – amott *Angol nyelv-leckét kezdőknek (Hódolat Lewis Carrollnak)* –; Edward Lear emlékére szól az *Egy úr Angliából* soraiban. Verses világljárása a KAF-ot elvezeti a Bellimondy Cirkusztól a Kótyalapótyáig (1990-ben megjelent gyermekverskötetének ez volt a címe.) És közben külön fejezetben hív a világljárásra, Malackával együtt, Kínától az Isztambulig, a Héttoronyig, az egyiptomi népmesétől (Hasszán meg a szamara) – az afrikai zsiráfmeséig. Néha-néha le-törli KAF arcáról a festéket, és odafordul kislányaihoz, Krisztinkához és Fannihoz (Franciskához), a *Bohóctréfa* verssoraiban. A történetben két bohócot idéz fel egy cirkuszban, Nyikket és Nyakkot. keménykalappal, lakkcipőben, botladozva, földre esve, nyafogva, pityeregve az egyik, vigyorogva a másik. Mindennap így megy a cirkuszi előadás, a két bohóccal, Nyikkel és Nyakkal. Porba esve vagy fénybe mászva.

Sokszínű a kötet mindegyik oldala, Takács Mari festése, rajzai nyomán. És sokszínű a látszólag „csak”! [!] mesekönyv csillagfényvel, szeretettel, felnőttekhez szóló állatmesékkel, tavaszodásban való reménykedéssel. A két csoda is benne rejlik, kedvenc állatokkal,

növényekkel, tájakkal, legtöbbször Erdélyben járva a Szamos vagy a Nyikó partján. De a költő, így KAF is mindenütt otthon van. Hozzá közel van a csillagvilág, a „hajnali csillag pereme”, a holderdő, a tavasz „Március, április, ó, / füttyen a fürge csikó, / szökken a szőke Nyikó, / árad a réti rigó: / még pirinyó a Nyikó, / még a Nyikó pirinyó, / még pirinyó, pirinyikó!” / KAF gyermeki és felnőtt-világa derűs, fényteli, „szívem kitárt / felhőablak.” És a kis barnabogárral együtt tudja „Mert sietős hazamennem, / kósza pihén lepihennem. / Merre repülsz, barna bogár, / mondd, hol a hely, mely hazavár? / Harmatpalotában lakom, / csillagos ég az ablakom.”

Szekér Endre

